METSÄTALOUS

Aiemmin alalla palveltiin asiakkaita, jotka halusivat itse rakentaa talonsa valmiiksi. Nyt sellaista halua ei enää ole. **TOIMITUSJOHTAJA ILKKA SYDÄNMAA, PRT-FOREST**

Talotehtaiden tuotanto kyntää pohjamudissa

Kovat ajat eivät helpota – rakentamisen laman uskotaan jatkuvan vielä ensi vuonna.

JOHANNES TERVO

Toni Rintaluhta kokoaa kaksikerroksisen talon päätyä Simons Elementin tehtaalla. Kaksikerroksisia taloja tilataan vähemmän kuin aiemmin. Kymmenen vuotta sitten Simonsilta tilattiin paljon 200-neliömetrisiä taloja, nyt tavallinen koko on 120–160 neliötä.

VÖYRI (MT)
Simons Elementin talotehtaan elementtilinjalla käy tasainen pauke.

Omakotitalojen seinien aihiot siirtyvät linjalla eteenpäin pala palalta valmiimpina.

”Yhden talon osat mahtuvat keskimäärin kahteen rekkaan”, kertoo perheyrityksen toimitusjohtaja **Pia Simons**.

Alalla eletään historiallisen huonoja aikoja. Rekkojen määränpää on sen vuoksi nykyään lähempänä kuin aikaisemmin.

”Avaimet käteen -taloja on nyt haastavaa saada myytyä. Kymmenen vuotta sitten niitä meni Helsinkiin, Espooseen ja Vantaalle paljon. Nyt myynti on keskittynyt tänne Pohjanmaalle.”

Simonsin tehdas pyörii sadan talon vuosivauhdilla, kun kiivaimman kysynnän aikana taloja lähti 150 kappaletta vuodessa. Koko toimialan pudotus on ollut vielä rajumpi.

”Normaalivuonna Suomessa aloitetaan 10 000–15 000 taloa. Nyt ollaan tasolla 5 000–6 000 taloa vuodessa”, arvioi Pientaloteollisuus ry:n johtaja **Kimmo Rautiainen**.

Patoutunutta kysyntää vai pysyvä lovi?

Simons toteaa, että kaikilla talotehtailla on nyt kovat ajat. Supistunut kysyntä koettelee yrityksiä erityisesti talviaikaan.

Pörssiyhtiö Honkarakenne tuskastui maaliskuussa ja antoi potkut toimitusjohtajalle. Perusteluiksi kerrottiin pettymys myyntilukuihin.

Simons ei aio kuitenkaan lyödä hanskoja tiskiin.

”Myös 1990-luvulla puhuttiin, ettei ala ikinä nouse tästä. Tälläkin hetkellä tarvetta rakentamiseen on, mutta asiakkaat odottavat. Monilla on tontti valmiina ja tarjoukset kysyttyinä. Odotetaan vain parempia aikoja.”

Rautiainen luottaa siihen, että omakotiasuminen pitää pintansa. Monien kyselyiden tulokset osoittavat, että suomalaiset haaveilevat yhä omasta talosta.

”Mutta omakotiasuminen muuttaa muotoaan. Se tiivistyy ja kaupunkipientalot yleistyvät.”

Suomen suurimpiin talonvalmistajiin lukeutuvan Jukka-talon omistajayhtiön PRT-Forestin toimitusjohtaja **Ilkka Sydänmaa** ei ole yhtä luottavainen.

Hän arvioi, että kaupungistumisen myötä omakotiasumisen suosio vähenee.

”Ehkä pientalojen kysyntä palaa 10 000 kappaleen vuositasolle, mutta ei ehkä sitä isommaksi.”

Pia Simons johtaa isänsä perustamaa yritystä. Hän on myös tehtaan pääomistaja.

Uudet markkinat kiinnostavat

Kun perheiden rakennushankkeet ovat jäissä, monet talonvalmistajat ovat ryhtyneet tähyämään uusille markkinoille.

”Osa yrityksistä tekee myös päiväkoteja, kouluja, liikehuoneistoja ja hoivakoteja”, Rautiainen sanoo.

PRT-konserni kuuluu tähän ryhmään. Se toimittaa muun muassa Pudasjärven kuuluisan hirsikoulun. Sydänmaan mielestä talotehtaiden on pakko muuttua.

”Aiemmin alalla palveltiin asiakkaita, jotka halusivat itse rakentaa talonsa valmiiksi. Nyt sellaista halua ei enää ole.”

PRT on perustanut uuden yhtiön, joka valmistaa komponentteja ja suurelementtejä esimerkiksi kerros- ja rivitaloihin. Tällaisia isoja hankkeita tehdään isojen rakennusliikkeiden alihankkijana. Pudasjärven koulu on Lemminkäisen urakka.

Myös vienti kiinnostaa pohjoispohjalaista yritystä. Esimerkiksi Pohjois-Ruotsin Kiirunassa rakennetaan valtavasti, kun kaupunki joudutaan siirtämään toiseen paikkaan rautamalmikaivoksen tieltä.

”Ruotsiin ja Norjaan viedään, mutta bisnes se ei vielä ole.”

Hyviä aikoja joudutaan odottamaan

Rakentamisen lama näkyy suomalaisten puunmyyjienkin kukkarossa. Kun sahojen kauppa käy nihkeästi, puun kysyntä sakkaa eikä paremmista tukkien hinnoista ole juurikaan toivoa.

PRT-Forest sahaa tehtaidensa tarvitseman puutavaran omilla sahoillaan Pyhännällä ja Pudasjärvellä.

”Käytämme 60–70 prosenttia sahojen tuotannosta itse. Se on meidän vahvuutemme”, Sydänmaa sanoo.

Pikaista rakennusbuumia talonvalmistajat eivät odota.

”Ensi vuosi menee melkein samanlaisena kuin tämä. Seuraavaa huippusesonkia odotetaan vasta 2020”, Sydänmaa sanoo.

HANNA LENSU

Omakotitalojen aloitukset 2004–2014

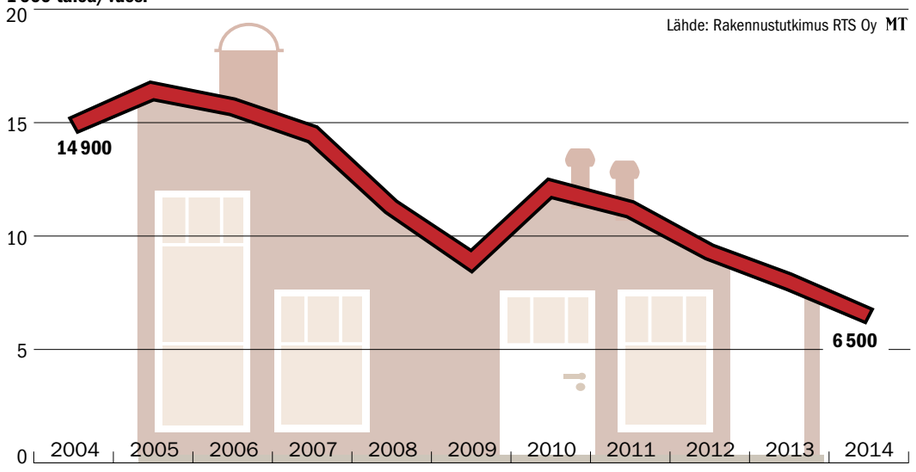

TALOTEOLLISUUS

Suomi on puutalojen maa

Suomessa rakennettavista asunnoista 25–40 prosenttia on pientaloja. Viime vuosina pientalojen osuus on pudonnut 25 prosenttiin huonon taloustilanteen vuoksi.

Uusista taloista 75 prosenttia ostetaan talopaketteina. Yhtä suuri osuus on puutaloja. Hirsisten asuintalojen osuus on noin 15 prosenttia ja kivitalojen noin 10 prosenttia.

Pientaloteollisuudessa on noin 50 yritystä. Markkinajohtajia ovat pohjoispohjalaiset Kastelli ja Designtalo sekä keskipohjalainen Kannustalo.

Pientaloja myytiin kuluttajille viime vuonna 400 miljoonalla eurolla (luku ei sisällä arvonlisäveroa). Talotoimituksen arvonlisäverollinen keskihinta oli kuluttajalle noin 100 000 euroa. Ostajalle koituu tilauksen valmiusasteesta riippuen paljon muitakin kuluja, kuten tontti, vesi-, viemäri- ja sähköliittymät, perustukset ja talon sisustukset.

Lähde: Pientaloteollisuus ry

Metsäliitto aikoo purkaa kaksoisrooleja

Metsäliitto Osuuskunnassa on vireillä sääntömuutos, jonka mukaan osuuskunnan hallintoon valittava ei saa kuulua kilpailevan yrityksen, siis esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen, hallintoon.

Esitys juontaa juurensa hyvän hallinnon periaatteista ja kilpailulaista, sanoo Metsäliiton hallituksen puheenjohtaja **Martti Asunta**.

”Metsäliiton on huolehdittava, ettei synny tilannetta, jossa kilpailijoiden voisi olla mahdollista vaihtaa tietoja keskenään.”

Asunnan mukaan vastaavia linjauksia on tehty aikaisemmin esimerkiksi muissa osuuskunnissa, osuuspankeissa ja keskinäisissä vakuutusyhtiöissä.

Siihen, että asia on nostettu Metsäliitossa esille juuri nyt, ei Asunnan mukaan liity mitään akuuttia. Henkilöiden kaksoisroolista johtuvia ongelmia ei ole ilmennyt.

Toimintaympäristö on tosin muuttunut siinä mielessä, että uusi metsänhoitoyhdistyslaki on poistanut metsänhoitoyhdistyksiltä rajoitteet harjoittaa liiketoimintaa puukaupassa tai muissa metsäpalveluissa.

Varsinaisia päätöksiä asiasta voidaan odottaa aikaisintaan syksyllä. Metsäliitossa sääntömuutosehdotus kulkee hallituksesta hallintoneuvostoon, ja edustajisto tekee lopullisen päätöksen.

”Linjauksista on keskusteltu myös MTK:n kanssa. Luultavasti myös metsänhoitoyhdistysten hallinnossa on tehtävä samankaltaisia linjauksia”, Asunta sanoo.

Asia koskee myös MTK:ta, sillä metsänhoitoyhdistykset yhtä lukuun ottamatta ovat hakeneet sen jäsenyyttä alkuvuonna.

MTK:n valtuuskunnan puheenjohtaja ja Metsäliitto Osuuskunnan edustajiston jäsen **Tommi Lunttila** on tehdystä esityksestä hyvin perillä.

”Pelisäännöt on syytä saada selviksi. Tähän asti asia on ollut luottamushenkilöiden oman harkinnan varassa. Muutama on itsekin todennut, ettei voi kuulua molempiin ja on jättäytynyt jommastakummasta pois.”

Lunttila arvioi, että henkilöitä, jotka ovat Metsäliiton ja metsänhoitoyhdistyksen luottamustehtävissä, on viidestä kymmeneen.

Aikaisemmin Metsäliiton ja MTK:n yhteistyö oli huomattavasti nykyistä tiiviimpää. Vuoteen 2007 asti Metsäliitolla oli asiantuntijaedustaja MTK:n metsävaltuuskunnassa ja metsäjohtokunnassa.

HELI VIRTANEN

Kirjanpainajien iskut alkoivat

Kirjanpainajakuoriaisten parveilu on käynnistynyt. Metsänomistajien kannattaa tarkistaa kuusikkojensa kunto ja käynnistää tarvittaessa torjuntahakkuut.

”Sään lämpeneminen on saanut kirjanpainajakuoriaiset liikkeelle. Kuoriaiset pesiytyvät vahingoittuneisiin ja tuulen kaatamiin kuusiin ja kuusipuutavarapinoihin”, kertoo erityisasiantuntija **Hannu Heikkilä** Suomen metsäkeskuksesta.

Tuulituhot lisäävät riskiä

Kirjanpainajakannat ovat viime vuosina lisääntyneet monin paikoin riskirajoilla Etelä-Suomessa. Jatkuvat tuulituhot lisäävät kirjanpainajariskiä.

Heikkilän mukaan kolea kevät on viivästyttänyt parveilun alkamista. Ensimmäisenä kirjanpainajat lähtivät liikkeelle Lounais-Suomessa.

Kolean kevään takia on epätodennäköistä, että loppukesästä ennättäisi kehittyä vielä toinenkin kirjanpainajasukupolvi. Se pitää tuhot kurissa.

Tuhopuut korjattava

Kirjanpainajat lisääntyvät tuulen kaatamissa puissa, kuusipinoissa sekä heikkokuntoisissa pystypuissa. Jos vahingoittuneita kuusipuita on metsässä yli kymmenen kuutiometriä hehtaaria kohden, velvoittaa metsätuholaki poistamaan tuon määrän ylittävän osuuden.

Kirjanpainajan leviämisen estämiseksi maanomistajan pitää korjata tuore kuusitavara ja tuulenkaadot metsästä metsätuholain määräaikoihin mennessä. Etelä-Suomessa poistaminen on tehtävä viimeistään heinäkuun alkupuolella.

Metsäkeskus ja Luonnonvarakeskus seuraavat kirjanpainajien parveilun alkamista ja kannan kehittymistä parin päivän välein. Kesän seurantapyydykset on sijoitettu Yläneelle, Jyväskylään ja Rantasalmelle.

JARMO PALOKALLIO

Normitalkoista apua rakennushankkeisiin?

Rakennuselementtejä ja taloja valmistavan PRT-Forestin toimitusjohtaja **Ilkka Sydänmetsä** on työlääntynyt rakentamisen tiukkoihin säädöksiin.

”Suomessa on tapana, että katsotaan, minkälaiset säädökset Euroopassa on ja niistä vielä kiristetään, jotta oltaisiin parempia.”

Hänen mielestään tiukoilla normeilla on aiheutettu tuottavuuden kasvun pysähdys.

”Kun pistetään jonoon tarpeeksi monta pientä asiaa, kustannuksia on kertynyt niin paljon, ettei esimerkiksi tehdashallin rakentaminen enää kannata.”

Väestönsuojat uuteen harkintaan

Uuden hallituksen ohjelmassa luvataan normitalkoita, jotta rakentaminen saataisiin sujumaan nykyistä vetreämmin.

Tavoitteena on reivata rakentamisen kustannuksia alas ja keventää byrokratiaa. Tarkasteluun aiotaan ottaa muun muassa väestönsuojien tarpeellisuus.

Asiaa selvitettiin jo vuonna 2012. Tuolloin väestönsuojavaatimukset päätettiin kuitenkin säilyttää. Yksi tärkeä perustelu päätökselle oli turvallisuuspoliittinen tilanne.

Rakentajille väestönsuojavaatimukset aiheuttavat ylimääräistä päänvaivaa.

Esimerkiksi Kristiinankaupungin suunnittelemaan päiväkotihankkeeseen tuli tänä keväänä viivästys, kun kävi ilmi, että suunniteltuun 1 350 neliön kokoiseen päiväkotiin pitää lain mukaan rakentaa myös väestönsuoja.

Väestönsuojasta aiheutuisi merkittävät lisäkustannukset, joten kaupunki päätti tinkiä pinta-alasta, jotta suojan rakentamisvelvollisuudelta vältyttäisiin. Väestönsuoja on rakennettava, jos pinta-ala on vähintään 1 200 neliötä.

Samanlaiseen ratkaisuun päätyi Närpiön kaupunki suunnitellessaan Kalaxin kylään uutta päiväkotia. Molemmissa kunnissa rakennusten pinta-alaksi valittiin muutamaa neliötä vaille 1 200 neliötä.

”Huonekokoja muutettiin vähän pienemmiksi, käytäviä kapeammiksi ja tiloja siirrettiin talon sisällä”, kertoo Kristiinankaupungin tekninen johtaja **Joakim Ingves**.

Hän myöntää, että on nurinkurista suunnitella tiloja laissa määrätyn raja-arvon perusteella. Talossa on joka tapauksessa sama määrä ihmisiä, olipa pinta-ala 1 199 tai 1 350 neliötä.

Vuosina 1991–2011 suoja vaadittiin jo yli 600 neliön kokoisissa rakennuksissa.

Väestönsuojavaatimus ei koske maatalouden tuotantorakennuksia.

”Vaatimuksia pitäisi sovittaa sen mukaan, millaisessa käytössä rakennus on. Ymmärrän, että väestönsuoja tarvitaan vanhainkotiin, jossa asutaan 24/7, mutta päiväkodissa tai teollisuushallissa ollaan vain päivisin”, Ingves pohtii.

HANNA LENSU

Metsänhoito pienentää metsäenergian päästöjä

Hakkuutähteistä tuotetun energian päästöjä voidaan pienentää merkittävästi metsänhoidon keinoin, eikä tämä ole välttämättä kallista metsänomistajalle tai bioenergian loppukäyttäjälle.

Tällaiseen johtopäätökseen päätyy Suomen ympäristökeskuksen tutkija **Anna Repo** väitöstutkimuksessaan.

Hakkuutähteillä voidaan korvata fossiilisia polttoaineita, mutta Revon mukaan tähteiden korjuu myös pienentää metsien hiilivarastoa ja hiilinielua. Väitöstutkimuksessa kehitettiin mallinnusmenetelmä, jolla voidaan arvioida, kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä hakkuutähteiden energiakäyttö aiheuttaa ja millä keinoilla näitä päästöjä voidaan kustannustehokkaasti pienentää.

> Täysin hiilineutraalin sähkön hinta nousi halvimmillaan vain viisi prosenttia.
> **ANNA REPO**

”Hakkuutähteistä tuotetun energian päästöt pysyvät pieninä, kun käytetään metsässä nopeimmin lahoavia tähteitä, kuten oksia ja pieniläpimittaista puuta, ja kompensoidaan tähteiden korjuusta aiheutuvaa hiilivajetta metsänhoidon keinoin”, Repo kertoo tiedotteessa.

Väitöstutkimuksessa tarkasteluja keinoja metsän hiilitalouden parantamiseksi olivat metsän kiertoajan pidentäminen, lannoitus sekä hitaasti hajoavan järeän lahopuun lisääminen jättämällä korjuualalle normaalia korkeampia kantoja.

Täysin hiilineutraalin energian tuottaminen edellytti esimerkiksi, että metsän päätehakkuuta lykätään 20 vuotta tai metsän kasvua lisätään kymmenen prosenttia lannoituksen avulla. Hiilivaje oli mahdollista korvata nopeasti, kun energiaksi korjattiin vain nopeimmin hajoavia oksia.

Ilmastovaikutuksia parantavat muutokset energiapuun korjuukäytännöissä ja metsänhoidossa eivät välttämättä tule Revon mukaan kalliiksi metsänomistajalle tai bioenergian loppukäyttäjälle.

”Halvimmillaan täysin hiilineutraalin sähkön hinta nousi vain viisi prosenttia. Tässä tapauksessa hakkuualalta korjattiin vain nopeasti hajoavia tähteitä ja korjuusta syntyvä hiilivaje kompensoitiin maltillisella lannoituksella. Laskelmissa huomioitiin lannoitteiden valmistuksen ja levityksen aiheuttamat päästöt. Lannoitus on yksi keino parantaa metsäenergian ilmastovaikutuksia, mutta siihen liittyy toki muita ympäristönäkökohtia”, Repo korostaa.

JUHA KAIHLANEN